

Przemęcki Park Krajobrazowy to obszar chroniony położony w pd.-zach. części Wielkopolski, pomiędzy Lesznem a Wolsztynem, głównie na terenie gminy Przemęt i Włoszakowice. Jego całkowita powierzchnia wynosi 21450 ha, w tym 8330 ha lasów i 1480 ha wód. Park utworzony został w 1991 r. dla ochrony wartościowych pod względem przyrodniczym i krajobrazowym zespołów leśnych, łąkowych i jeziornych. Obejmuje on pn.-wsch. część Pojezierza Sławskiego, o zróżnicowanej konfiguracji terenu, z morenami czołowymi i obszarami pagórków kemowych, rozciętymi przez rynny polodowcowe: pn. granica Parku opiera się o pradolinę, w której płyną kanały Obry. Strefę otuliny Parku stanowi obszar chronionego krajobrazu obejmujący jeziora koło Przemętu i Wschowy i kompleks leśny w okolicach Włoszakowic.

W granicach Parku leżą 24 jeziora, w tym kompleks jezior przemęckich i największe Jez. Dominickie, nad którymi powstały liczne ośrodki wypoczynkowe. Wśród rozległych kompleksów leśnych przeważają głównie sosnowe bory świeże oraz bory mieszane. Bogata flora Parku reprezentowana jest przez 760 gatunków (651 gatunków roślin naczyniowych i 109 gatunków mchów), w tym kilka rzadkich i podlegających całkowitej ochronie, m.in. lilia złotogłów, grzybień białe i buławnik czerwony. Wśród fauny bezkręgowców na uwagę zasługuje tu rzadki i chroniony chrząszcz — jelonek rogacz, a z kilkunastu gatunków płazów wymienić trzeba żabę zieloną, trawną oraz ropuchę zwyczajną. Gady reprezentowane są

przez 3 gatunki: jaszczurkę zwinkę, padalca i zaskrońca. Obfitość jezior i dużych kompleksów leśnych sprzyja bogactwu ptaków i ryb. Wśród 182 gatunków ptaków występujących na obszarze Parku 144 to gatunki lęgowe, w tym kilka rzadkich, jak np. kania rdzawa czy orzeł bielik. W jeziorach i kanałach żyje tu 35 gatunków ryb, m.in. kielb, węgorz, szczupak, miętus, lin i sielawa. Poza powszechnie spotykanymi ssakami występuje tu wydra, kuna leśna i borsuk.

Najcenniejsze fragmenty Parku objęto ochroną rezerwatową tworząc tu 3 rezerваты przyrody: „Wyspa Konwaliowa” (pow. 20,15 ha) na Jez. Radomierskim (Przemęckim Płn.), porośnięta starym lasem dębowym z domieszką sosen i brzoź, w runie którego masowo występuje konwalia majowa, „Torfowisko nad Jez. Świętym” (pow. 7,59 ha), obejmujące torfowisko przejściowe z rzadkimi gatunkami roślin: rosziczką okrągłolistną, wełnianką pochwowatą, skrzypu bagiennego i innych, oraz „Jezioro Trzebidzkie” (pow. 90,71 ha), obejmujące zarastający akwen oraz przyległe mokradła, trzcinowiska i lasy, które są miejscem bytowania i lęgów ptactwa wodnego i błotnego, m.in. gęgawy, żurawia, błotniaka zbożowego i wąsatki.

Na terenie Parku wytyczono dwie ścieżki przyrodniczo-dydaktyczne: jedna z nich rozpoczyna się i kończy w Olejnicy, a znaczna jej część wiedzie brzegami jezior Olejnickiego i Radomierskiego (ma ona 2 warianty: o długości 8 i 5 km, a na jej trasie zlokalizowano 11 stanowisk tematycznych), a druga przy arboretum w Leśnictwie Krzyżowiec (ma ona 12 km długości i 10 tablic tematycznych). Ponadto przez teren Parku prowadzą oznakowane szlaki turystyczne: piesze i rowerowe, a kompleks jezior połączonych rzeczkami i kanałami pozwolił na stworzenie tu atrakcyjnej trasy kajakowej, zwanej Szlakiem Konwaliowym. Znajdują się tu też wartościowe obiekty zabytkowe, w tym najcenniejsze w Przemęcie, Wieleniu Zaobrzańskim i Włoszakowicach. Natomiast w Górsku

znajduje się interesująca galeria ptaków Przemęckiego Parku Krajobrazowego. Wszystkie te obiekty jak i inne ciekawe zabytki będziemy mogli poznać na trasie proponowanej wycieczki w Przemęckim Parku Krajobrazowym, której umownym punktem początkowym jest Boszkowo, położone 78 km od Poznania, 22 km od Leszna i 29 km od Wolsztyna.

TRASA WYCIECZKI

Boszkowo—Włoszakowice—Brenno—
—Górsko—Olejnica—Wieleń Zaobrzeński—
—Mochy—Przemęt—Bucz—Boszkowo, 57 km

0 km BOSZKOWO

Popularna miejscowość letniskowa nad Jez. Dominickim, przy linii kolejowej Leszno—Zbąszyń. Jeden z największych ośrodków wypoczynkowych w Wielkopolsce z licznymi obiektami noclegowymi, kąpieliskami, przystaniami żeglarskimi, polami namiotowymi i placówkami handlowymi zlokalizowanymi w osadzie na pn.-wsch. brzegu jeziora, w pobliżu przystanku kolejowego oraz na tzw. Pudełkowie — w lesie wzdłuż pd. brzegów jeziora, przy drodze do Dominic.

Jez. Dominickie (pow. 344 ha, dł. 3830 m, szer. 1660 m, największa głęb. 17,1 m), w dużej mierze otoczone borami sosnowymi, jest uznanym ośrodkiem żeglarskim. Posiada też dobre warunki do kąpieli; jego dno opada łagodnie. Z uwagi na sąsiedztwo innych jezior, z którymi ma połączenia, stanowi ważny punkt dla wycieczek kajakowych.

4 km WŁOSZAKOWICE

Wieś gminna przy linii kolejowej Leszno—Zbąszyń. Miejsce urodzenia Karola Kurpińskiego (1785-1857) — kompozytora, twórcy melodii *Warszawianki* oraz opery *Krakowiaczy i górale*. Na sztucznej wyspie późnobarokowy pałac myśliwski Sułkowskich, zbudowany w latach 1749-52 na planie trójkąta (arch. zapewne Karol Marcin Frantz), ob. siedziba Urzędu Gminy i Gminnego Ośrodka Kultury. Wewnątrz trójkątna sala imprezowa, w której co roku odbywa się Ogólnopolski Konkurs

Młodych Muzyków im. Karola Kurpińskiego. W podziemiu tzw. skalna grotta — dawna salka zebrani loży masonskiej. Przed pałacem dwie przebudowane oficyny z XVIII w.; w jednej z nich Izba Regionalna ze zbiorami ludowymi oraz wystawa poświęcona K. Kurpińskiemu. W sąsiedztwie park z XVIII w. (pow. 15,7 ha) o założeniu regularnym, ze starymi drzewami, m.in. potężnym platanem o obw. 800 cm — jednym z najgrubszych w Polsce. Naprzeciw zespołu pałacowego kompleks rekreacyjny, w skład którego wchodzi m.in. park z galerią ptaków ozdobnych (strusie, bażanty, pawie i kury). Wczesnobarokowy kościół Świętej Trójcy z lat 1640-43, z dwuwieżową fasadą. Wewnątrz m.in. organy z 1750 r., na których grywał K. Kurpiński, uchodzące za najstarsze w Wielkopolsce — dzieło wrocławskiego mistrza Michaela Engera. Przy szkole pomnik K. Kurpińskiego z 1975 r.

Trasa skręca tu w prawo, w kierunku Wolsztyna.

11 km ZABORÓWIEC

Wieś. Ośrodek Rekolekcyjny Archidiecezji Poznańskiej im. Błogosławionej Urszuli Ledóchowskiej.

15 km BRENNO

Wieś na pd.-zach. skraju doliny jezior przemęckich. Barokowy kościół św. Jadwigi z 1781 r. Wewnątrz klasycystyczny ołtarz główny, 2 barokowe ołtarze boczne i gotycka rzeźba św. Jadwigi z XV w. na ambonie. Przy kościele figura MB Zwycięskiej, upamiętniająca przyłączenie tych ziem do Polski w 1920 r. Wiatraki koźlaki: przy drodze do Wijewa z 1676 r., przy drodze na Ostrów z 1794 r. Na posesji przy ul. Powstańców Wlkp. 31 stoi od 2004 r. oryginalna budowla zbudowana jedynie z listewek: miniatura paryskiej wieży Eiffla, o wysokości ponad 7 m.

Na pn. od wsi, na półwyspie otoczonym jeziorami: Białym, Breńskim i Trzytoniowym, leży przysiółek Brenno-Ostrów z ośrodkami wczasowymi i kąpieliskiem.

Trasa skręca tu w prawo, w kierunku Miastka.

19 km GÓRSKO

Wieś w pobliżu rynnny jezior przemęckich. Jej atrakcją jest otwarta w 1995 r. galeria ptaków Przemęckiego Parku Krajobrazowego, wyrzeźbionych w drewnie lipowym przez tutejszego twórcę ludowego Mariana Murka i eksponowanych w formie panoramy. Są też i inne rzeźby będące plonem odbywających się tu plenerów rzeźbiarsko-malarskich oraz stworzony obecnie cykl wielkich płaskorzeźb ze scenami z *Pana Tadeusza*, które w przyszłości eksponowane będą w specjalnie wybudowanym pomieszczeniu o kształcie kolistym.

22 km OLEJNICA

Nieduża wieś letniskowa na przesmyku między jeziorami Olejnickim i Górskim. Nad Jez. Olejnickim ośrodek dydaktyczno-sportowy Akademii Wychowania Fizycznego z Wrocławia z basenem kąpielowym. Na wsch. brzegu Jez. Górskiego sezonowe ośrodki wypoczynkowe.

Trasa skręca tu w lewo, w kierunku Wielonia Zaobrzańskiego. Za mostem na prawo od szosy, przy leśnym parkingu, rozpoczyna się okrężna ścieżka przyrodniczo-dydaktyczna.

27 km WIELEŃ ZAOPRZAŃSKI

Wieś przy szosie Wschowa-Wolsztyn, na zach. brzegu Jez. Wieleńskiego, które zamyka od zach. rynnę jezior przemęckich. Znana miejscowość pielgrzymkowa z sanktuarium maryjnym i ośrodek letniskowy. Od ok. 1300 do

1418 r. siedziba klasztoru Cystersów, początkowo mającego siedzibę w pobliskim Kaszczorze, później przeniesionego do Przemętu. Późnobarokowy kościół Nawiedzenia NMP na planie krzyża łacińskiego, zbudowany przez cystersów przemęckich w latach 1731-42, ob. sanktuarium maryjne. Wyposażenie wnętrza barokowe, z polichromią Teodora Szukały z 1961 r. W ołtarzu głównym, przebudowanym w latach 1952-53 z użyciem fragmentów barokowych, znajduje się najcenniejszy zabytek — słynąca cudami gotycka rzeźba MB z Dzieciątkiem „Ucieczki Grzeszników” z 2 poł. XV w., będąca celem licznych pielgrzymek, koronowana koronami papieskimi 3 VII 2005 r., pobłogosławionymi przez Jana Pawła II w październiku 2004 r. Przy pd. ścianie transeptu późno- renesansowy ołtarzyk z lat 1630-40. W owalnej kaplicy Męki Pańskiej barokowy krucyfiks z ok. 1700 r., przez wielu pielgrzymów uznawany za cudowny. Przy kościele plac dla pielgrzymów z drewnianymi podcieniami, pod którymi znajdują się stacje Drogi Krzyżowej. Na zalesionym pn. brzegu Jez. Wieleńskiego, wzdłuż drogi do Osłonina, znajdują się sezonowe ośrodki wypoczynkowe.

Trasa skręca tu w prawo, w kierunku Wolsztyna.

29 km KASZCZOR

Duża wieś nad Młynówką Kaszczorską. Pierwsza siedziba Cystersów, którzy potem osiedli w Przemęcie. Późnobarokowy kościół św. Wojciecha z lat 1764-75, z barokowo-klasycystycznym wyposażeniem wnętrza i polichromią z 1959 r. Przy kościele barokowa figura św. Jana Nepomucena z 1745 r. W pobliżu d. kościół ewangelicki z lat 1906-07 (ob. nieużytkowany). Na pn. skraju wsi drewniany wiatrak koźlak z 1859 r., 1 km na pn. wsch. od niego drugi wiatrak z 1761 r.

35 km MOCHY

Duża wieś na skraju pradoliny Obry. Dawna posiadłość cystersów z Kaszczoru. W 1309 r. mieszkańcy wsi w odwecie za złe traktowanie i wyzysk spalili tutejszy dwór. Zginął wtedy opat i trzech mnichów. Na tle tych wydarzeń rozgrywa się akcja powieści Teodora Parnickiego *Tylko Beatrycze* z 1962 r., która doczekała się w 1975 r. adaptacji telewizyjnej. Przy skrzyżowaniu głównych dróg kapliczka z rzeźbą MB Wieleńskiej. Przy innym skrzyżowaniu pomnik upamiętniający powstańców wielkopolskich.

Trasa skręca tu w prawo, w kierunku Śmigła.

38 km NOWA WIEŚ

Wieś przy linii kolejowej Leszno–Wolsztyn. Kościół św. Floriana z 1985 r. Przydrożna kapliczka z 1908 r. z kamienną figurą MB autorstwa znanego rzeźbiarza Marcina Rożka.

44 km PRZEMĘT

Duża wieś gminna między Obrzańskim Kanałem Płd. i rynną jezior przemęckich. W przeszłości jedna z najstarszych osad na pograniczu wielkopolsko-śląskim, a później gród kasztelański. Od końca XIII w. do 1797 r., miasto. W latach 1418-1805 siedziba klasztoru Cystersów.

Pozostałością miejskiej przeszłości Przemętu jest Rynek w centrum wsi, przy którym kościół św. Andrzeja z pocz. XIX w., rozbudowany w 1894 r. Nieco na pd. od Rynku barokowy zespół pocysterski. Kościół św. Jana Chrzciciela z lat 1651-90 (arch. m.in. Jerzy i Jan Catenazi), trójnawowy z transeptem, bazylikowy, z dwiema strzelistymi wieżami o wys. 66 m w fasadzie frontowej, zwieńczonymi hełmami w 1725 r. (prawy hełm wieży zrekonstruowany w 1984 r.). Wewnątrz baro-

kowa polichromia i dekoracje sztukatorskie z końca XVII w., a także bogate wyposażenia rzeźbiarskie z XVII-XVIII w., wykonane z czarnego dębu wydobywanego z bagien nadbrzańskich (ołtarze, stalle, tron opacki, konfesjonały, chrzcielnica, ambona). Po klasztorze z pocz. XVII w., przebudowanym ok. 1767 r. i w XIX w., pozostał krużganek przy ścianie kościoła i piętrowy budynek w pobliżu. W krużganku późnorenesansowy ołtarzyk z 1 poł. XVII w., z ludową płaskorzeźbą MB Częstochowskiej z 1957 r.

W pd.-wsch. części Przemętu, zwanej Przedmieściem, centrum administracyjno-handlowe gminy. Tam też późnorenesansowy kościół św. Piotra i Pawła (ob. cmentarny), przebudowany w poł. XVII w. z wcześniejszej budowli gotyckiej. Wyposażenie wnętrza rokokowe z 2 poł. XVIII w.; w ołtarzu głównym kopia obrazu MB Rokitniańskiej z 1770 r., na zasuwie obraz *Wręczenie kluczy św. Piotrowi* z poł. XVII w. Na przyległym cmentarzu rzeźba Pieta z tablicami na cokole upamiętniającymi poległych w latach 1914-21 i w czasie II wojny światowej.

Na pd.-zach. od Przemętu ciągnie się kompleks połączonych z sobą dużych jezior, zwanych Jeziorami Przemęckimi, o ogólnej pow. 787 ha. Wraz z sąsiadującymi akwenami (m.in. Jez. Dominickim i grupą jezior na pn.-wsch. od Boszkowa) stanowią atrakcyjny szlak kajakowy, zwany Szlakiem Konwaliowym.

Wyjazd z Przemętu w kierunku Śmigła.

48 km SĄCZKOWO

Wieś. Tu urodził się Jonasz Szlichtyng (1532-1661), jeden z najwybitniejszych pisarzy ariańskich. Po pd. stronie szosy ruina wiatraka koźlaka z pocz. XIX w. Przy szosie do Bucza stawy, powstałe po istniejącej tu niegdyś kopalni kredy jeziornej, ob. zarybione.

50 km BUCZ

Wieś. Drewniany kościół św. Barbary z 1782 r., zbudowany na planie krzyża. Cenne barokowe wyposażenie wnętrza, m.in. ołtarz główny z poł. XVII w. i 2 ołtarze boczne z końca XVIII w. Obok dzwonnica drewniana, zapewne z końca XVIII w. Eklektyczny pałac z końca XIX w., rozbudowany o skrzydło po 1911 r., z wieżami po bokach (ob. szkoła). Wokół park (pow. 3,7 ha), założony na przełomie XVII i XVIII w. i w końcu XIX w. przekształcony na krajobrazowy, z dębami o obw. do 560 cm.

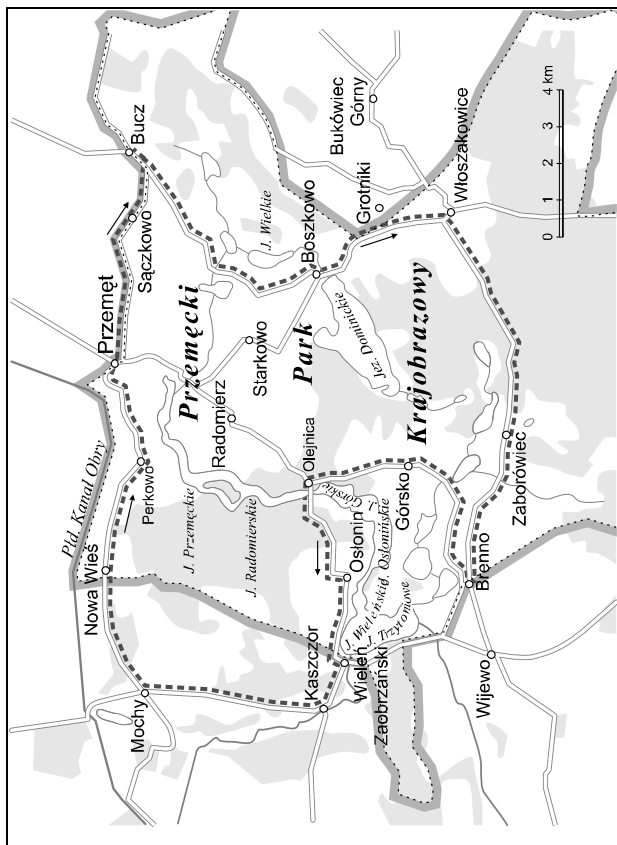
Przed wjazdem do wsi trasa skręca pod kątem ostrym w prawo, w kierunku Boszkowa.

57 km BOSZKOWO

Koniec trasy okrężnej.

PRZEMECKI PARK KRAJO- BRAZOWY

TRASA WYCIECZKI

Tekst: Bogdan Kucharski
Zdjęcia: Z. Szmidt
Mapka: Radosław Przebitkowski
Projekt graficzny serii: J.B. Łojan
Wydawnictwo WBPiCAK Poznań 2006

Zrealizowano przy pomocy finansowej Ministerstwa Kultury